

Martin Fahlgren

Nationella frågan idag – Katalonien och Kurdistan

Nedan återges i utvidgad form två artiklar – ”Marxister och den nationella frågan” och ”Intervju med CUP-representant” – som skrevs under oktober och början av november 2017 och publicerades i *Röda Rummet* nr 3-4 2017.

Den första artikeln inleds med en redogörelse för hur marxister, särskilt Lenin, traditionellt sett på nationella frågan, men övergår sedan till att diskutera de uttryck som frågan tagit under de senaste årtiondena och med särskild fokus på händelserna i irakiska Kurdistan och Katalonien under det senaste året. Tidningsversionen har kompletterats med en bilaga som redovisar hur Lenin såg på nationellt avskiljande, dvs vilka principer som bör vägleda arbetarrörelsen när det framställs krav på avskiljande. Och allra sist ges lästips som ytterligare belyser nationella frågan både historiskt och ur ett mer aktuellt perspektiv (se s. 9-10 nedan).

Den andra artikeln är en intervju som i *Röda rummet* var något förkortad – här är den komplett. Den som intervjuas är en ledande representant för det katalanska vänsterpartiet CUP, som hårt drivit att Katalonien bör bryta sig loss från Spanien – partiet presenteras närmare i anslutning till intervjun.

Den 21 december hölls regionala parlamentsval i Katalonien. Detta kunde av naturliga skäl inte kommenteras i *Röda Rummet* (som trycktes innan dess), men är av stor betydelse och kommer därför att kommenteras här.

I första artikeln skrev jag att det inte är ”särskilt troligt att detta val, oavsett valresultatet, kan lösa den katalanska frågan” och i kommentarerna till intervjun uttalade jag förhoppningen att valet skulle ”ge en bättre värdeomräkning på katalanernas vilja” än de tidigare valen (det föregående regionala valet hölls 2015). På den första punkten blev jag sannspådd, men när det gäller den andra så kan jag konstatera att det skett ganska små förändringar när det gäller styrkeförhållandena mellan separatisterna och unionisterna (de som vill att Katalonien ska stanna kvar i Spanien). Situationen är fortsatt komplicerad.

De 3 separatistiska partierna behåller, något försvagade, sin parlamentariska majoritet med 70 mandat av 135 (2015 fick de 72). Detta tolkade separatisterna som ett stort bakslag för den spanske premiärministern Mariano Rajoy i Madrid, vilket är nog så riktigt (hans parti gick också kraftigt tillbaka). Men samtidigt bör man vara på det klara med att separatisterna inte heller denna gång fick stöd av en majoritet av väljarna: de erhöll nu 47,49% av rösterna (2015 fick de 47,74 %), dvs om valet bara hade gällt för och emot avskiljande då skulle motståndarna vunnit.

Samtidigt kan man konstatera att det skett en politisk högervändning i båda blocken, de katalanska separatisterna och de spanska unionisterna.

Största parti bland unionisterna är nu högerpartiet *Ciudadanos*, med röstandel på drygt 25% (2015 hade det bara 17,9%)¹, medan det spanska regeringspartiet PP gick kraftigt tillbaka (är nu minst av partierna i det katalanska parlamentet). Socialistpartiet (motsvarigheten till spanska PSOE) gick framåt något (ökade från 12,7 till 13,9 %), vilket marginellt kan sägas motverka högervändningen.

---

¹ Särskilt anmärkningsvärt är att *Ciudadanos* hade stora framgångar i Barcelonas industriområde, där en stor andel av väljarna är arbetare. Detta visar att separatisterna misslyckats att vinna dessa människor, som uppenbarligen är misstänksamma mot den katalanska nationalismen (detta beror bl a på att många av arbetarna kommer från andra delar av Spanien, främst Andalusien och Extremadura). Men inte nog med det: inte heller den icke separatistiska vänstern (*Podem* och *Catalunya en Comú*) har lyckats göra inbrytningar bland dessa arbetare.

Även bland separatisterna har det skett en högervändning – högern bland separatisterna, Puigdemonts borgerliga katalanska nationalisterna är nu störst, medan vänsterpartiet CUP gick kraftigt tillbaka (minskade från 10 till 4 mandat).

Samtidigt gick vänsterpartiet Podem (katalanska delen av Podemos) och dess allierade (som står utanför de två ovannämnda nationalistiska blocken) tillbaka – minskade från 8,9 till 7,5%.

Följande tabell ger detaljer om valresultatet.² Motsvarande tabell för valet 2015 återfinns under rubriken ”Fakta om Katalonien” i artikelsamlingen [Katalonien-dossier november 2017](#).

Observera att de två partierna *JuntsxCat* (Puigdemonts parti) och *ERC–CatSí* i valet 2015 samverkade under en gemensam valbeteckning (*JxSí*) och fick då 39,85% av rösterna.

Partier och koalitioner	Röstresultat			Mandat	
	Röster	%	±procent-enheter	Antal	+/-
Kataloniens medborgare (<i>Cs</i>)	1 109 732	25.35	+7.44	36	+11
Tillsammans för Katalonien (<i>JuntsxCat</i>)	948 233	21.66	saknas	34	+3
Kataloniens republikanska vänster (<i>ERC–CatSí</i>)	935 861	21.38	saknas	32	+6
Kataloniens socialisters parti (<i>PSC–PSOE</i>)	606 659	13.86	+1.14	17	+1
Katalonien tillsammans, vi kan (<i>CatComú–Podem</i>)	326 360	7.46	-1.48	8	-3
Folkliga enhetens kandidatur (<i>CUP</i>)	195 246	4.46	-3.75	4	-6
Folkpartiet (PP)	185 670	4.24	-4.25	4	-7
Partier med mindre än 1,0% av rösterna	49 607	1.13	—	0	-5
Blanka röster	19 431	0.44	-0.09		
Totalt	4 377 007			135	±0
Giltiga röster	4 377 007	99.63	+0.02		
Ogiltiga röster	16 092	0.37	-0.02		
Avgivna röster / valdeltagande	4 393 099	79.04	+4.09		
Soffliggare	1 164 802	20.96	-4.09		
Registrerade väljare	5 557 901				

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att situationen i Katalonien knappast kommit närmare en lösning. Vi kan emotse fortsatta problem och motsättningar en lång tid framåt. Förmodligen kommer dock andra frågor än Kataloniens avskiljande åtminstone under den närmaste framtiden att träda i förgrunden och de katalanska separatisterna kommer att försöka få igång förhandlingar med Madrid. Den ovilja att diskutera förändringar av relationerna mellan Katalonien och spanska staten som Madrid-regeringen manifesterat och den primitiva och trångsynta spanska chauvinism som man underblåst för att uppbåda stöd för sin omedgörlighet bådär dock inte gott.

För att dödläget skall kunna brytas måste den spanska regeringen acceptera valresultatet, upphäva arresteringsorderna på alla katalanska politiker och återge Katalonien dess självstyre (upphäva tillämpningen av artikel 155). Frågan är om man är beredd till det?

² Källa Wikipedia (uppdaterad 1/1): https://en.wikipedia.org/wiki/Catalan_regional_election,_2017

Marxister och den nationella frågan

Utvecklingen i Katalonien och irakiska Kurdistan har återigen placerat den nationella frågan högt på den politiska dagordningen. Men hur har marxister historiskt sett förhållit sig i detta tvisteämne? Martin Fahlgren blickar bakåt men tar också upp aktuella exempel och gör en kortfattad exposé över hur utfallet varit för nya självständiga stater.

I början av 1900-talet ansåg många marxister att kapitalismens utveckling per automatik – genom ekonomins internationalisering – skulle leda till att nationerna blev allsidigt beroende av varandra och bidra till att avskaffa nationsgränserna. I de mer ekonomiskt utvecklade delarna av Europa ansåg man därför att den nationella frågan i stort sett var löst. Det som återstod var Irland och Östeuropa (Balkan, dåvarande Österrike och det tsaristiska Ryssland).

Men den ”nationella frågan” har aktualiserats många gånger under de senaste decennierna. Realsocialismens sammanbrott och den följande uppsplittringen av Jugoslavien samt bildandet av en mängd randstater till före detta Sovjetunionen kan kanske förstås utifrån det gamla synsättet, men även Västeuropa har drabbats: Skottland, Norditalien och Belgien (flamländare), liksom Spanien (förutom Katalonien även Baskien, Galicien och Andalusien).

Det är således uppenbart att de som för 100 år sedan trodde att den nationella frågan var löst för Europas del misstog sig, och därför är nödvändigt att försöka förstå varför det blivit så, men i synnerhet hur man bör förhålla sig till de separatistiska strömningarna.

I många fall har ekonomiska problem (det gäller till exempel Jugoslavien) bidragit till ökad nationalism och skärpta nationella motsättningar. De ekonomiska problemen har lett till huggsexa om tillgångarna, sociala oroligheter och politiska motsättningar. Eftersom arbetarrörelsen samtidigt är mycket försvagad så har det lett till att särskilt de något mer ekonomiskt utvecklade regionerna sett den egna nationens frigörelse från modernationen som lösningen på problemen. Men i de flesta fallen har det *inte* slagit väl ut.

Den tilltagande globaliseringen och centraliseringen av ekonomisk och politisk makt har gynnat separatistiska strömningar, som menat att man genom att bryta loss den egna nationen ska kunna återta kontrollen över den egna regionen och därigenom kunna lösa sina problem. Kulturella, språkliga och andra frågor spelar också roll.

Arbetarrörelsen och nationellt självbestämmande

Frågan om nationellt självbestämmande har alltid varit problematisk för arbetarrörelsen. Tidigt var man i det stora hela överens om – åtminstone i teorin – att kolonier (och senare halv-kolonier) måste ha rätt att frigöra sig från kolonialmakterna.³ Men därmed tog enigheten slut.

Rosa Luxemburg, som själv kom från Polen som vid den tiden tillhörde det tsaristiska Ryssland, var emot att arbetarrörelsen skulle förespråka nationellt självbestämmande för Polen. Hon menade att nationellt självbestämmande var utopiskt under kapitalismen, att socialister var internationalister och inte skulle göra eftergifter till nationalism (som splittrade arbetarna) och att man i stället skulle förena arbetarna (oavsett nationalitet) på klasskampens grund.⁴

³ Det fanns avvikande uppfattningar, exempelvis hävdade Eduard Bernstein att imperialismen och kolonialismen föll ”utom området för socialdemokratins uppgifter”. Hans uppfattning var dock ganska marginell i arbetarrörelsen. Se vidare E H Carrs *Ryska revolutionen* del 1, ”Not B”, med rubriken [Den bolsjevikiska doktrinen om självbestämmande](#) [finns på marxistarkivet], som redogör för hur Marx och Engels och den tidiga arbetarrörelsen såg på frågan.

⁴ Om Rosa Luxemburgs ståndpunkter och en grundlig kritik av desamma, se Michael Löwys artikel [Marxismen och den nationella frågan](#), som även tar upp Marx, Engels och många andra marxister.

Lenins formulering av problemet

Lenin var den förste marxist som på ett systematiskt och grundligt sätt tog itu med att analysera den nationella frågan och formulera mer generella principer för hur man borde hantera den. Hans viktigaste skrift, *Om nationernas självbestämmanderätt*, skrevs på våren 1914 (det vill säga före första världskrigets utbrott), men han diskuterade frågan både före och efter detta.

Lenins idéer om hur arbetarrörelsen borde behandla den nationella frågan fick stor spridning och från åtminstone 1917 blev de allmänt vedertagna. Och de flesta marxister menar fortfarande att Lenins synsätt är den enda vettiga utgångspunkten och därför ska vi här presentera hans principiella syn. Men samtidigt bör påpekas att, även om man är överens om principerna, så återstår det att tillämpa dem och då ställs man ändå inför en hel del mer eller mindre svåra överväganden.

I likhet med Rosa Luxemburg och i stort sett alla andra marxister utgick Lenin från den proletära internationalismen även när det gällde den nationella frågan, det vill säga det viktigaste var arbetarnas gemensamma klassintressen – nationalitet, kulturella skillnader osv var underordnade. Men till skillnad från Luxemburg menade Lenin att man måste se dialektiskt på förhållandet mellan internationalism och nationellt självbestämmande och inse att dessa båda sidor hängde samman och påverkade varandra.

Den fransk-brasilianska marxisten Michael Löwy sammanfattar Lenins syn på internationalism kontra nationellt självbestämmande enligt följande – det handlade om att

- a) endast rätten att avskilja sig möjliggör en fri och frivillig enhet, ett förbund, ett samarbete och, på lång sikt, en sammanslagning mellan nationerna.
- b) endast om arbetarrörelsen i den härskande nationen erkänner den förtryckta nationens rätt till självbestämmande kan de förtrycktas fientliga inställning och misstänksamhet undanröjas, och båda ländernas proletariat enas i den internationella kampen mot bourgeoisin.

Splittringen i nationer var således inget som var eftersträvansvärt för socialister, men

avskiljande kunde ändå bli nödvändigt, ”det mindre onda”.

Utifrån detta drog Lenin slutsatsen att socialister måste erkänna *rätten* till nationellt avskiljande (för en förtryckt nation). Men detta betyder inte att socialister alltid också ska verka *för* separation. För att kunna ta en välgrundad ställning i varje enskilt fall måste man göra en konkret analys av situationen utifrån klasskampens intressen. Med Lenins egna ord:

För så vitt en förtryckt nations bourgeoisier kämpar emot en förtryckande, kommer vi alltid och i varje fall att beslutsammare än alla andra ta ställning *för* den, ty vi är de djävaste och konsekventaste fienderna till förtrycket. I den mån en förtryckt nations bourgeoisier försvarar sin egen borgerliga nationalism är vi emot den. Kamp mot den förtryckande nationens privilegier och överväld, och ingen efterlåtenhet för strävanden efter privilegier från den förtryckta nationens sida.

Om vi inte framför och inte agiterar för parollen om *rätt* till avskiljande, så spelar vi inte bara den förtryckande nationens bourgeoisier, utan också dess feodalherrar och absolutism i händerna...

All borgerlig nationalism hos en förtryckt nation har ett *mot* förtrycket riktat allmänt demokratiskt innehåll, och detta innehåll understödjer vi *ovillkorligen*, samtidigt som vi strängt skiljer bort strävandet efter en egen nationell undantagsställning; då vi bekämpar de polska borgarnas strävan att förtrycka judarna och så vidare. ...

Erkännandet av *rätten* till avskiljande för alla; bedömning av varje konkret fråga om avskiljande ur synpunkten att upphäva allt icke-likaberättigande, varje privilegium och varje undantagsställning. (Lenin: ”Om nationernas självbestämmanderätt”)

Alltså: Socialister måste försvara *rätten* till avskiljande samtidigt som de strävar efter att få till stånd *enhet* mellan arbetarna i den förtryckta och den förtryckande nationen. Detta kan faktiskt leda till att man är *emot* avskiljande i vissa fall.

Aktuella fall: Katalonien och Kurdistan

När det gäller *kurderna* så är det uppenbart att de utgör en nation som länge varit förtryckt.

Men här döljer sig en del komplikationer. För det första finns kurdiska områden i flera stater (Irak, Syrien, Turkiet och Iran) och därför bör man försöka lösa den här problematiken för hela gruppen och inte då bara i Irak (vilket det senaste initiativet gällde). För det andra finns i de kurdiska områdena även andra nationaliteter vars intressen måste tillgodoses.

Vad gäller den av den irakkurdiske president Barzani nyligen genomförda folkomröstning om avskiljande av den irakiska delen av Kurdistan så finns försvårande omständigheter, bland annat att hans regim i många avseenden var reaktionär och korrumpad och att han stått i konflikt med andra kurdiska strömningar (och då även allierat sig med Turkiet för att slå mot sina rivaler). Detta försök att upprätta en kurdisk stat kan därför knappast vara lämpligt för att lösa den kurdiska frågan, utan tvärtom kan uppfattas som en illa genomtänkt och sektarisk manöver som riskerar att öka splittringen mellan kurderna, samtidigt som de omgivande staterna får en förevändning att slå till, vilket också har skett. Förlusten av Kirkuk nästan utan strid, samt nära 40% av det territorium kurderna tidigare kontrollerat, talar sitt tydliga språk.

Även när det gäller nationellt självbestämmande bör man givetvis välja tidpunkt och driva frågan med hänsynstagande till rådande omständigheter, som styrkeförhållanden och annat. Annars är risken stor att det blir ett stort bakslag. Det är också det som skett i irakiska Kurdistan, även för Barzani personligen, som 29/10 såg sig tvungen att avgå som president.

När det gäller *Katalonien* står frågan annorlunda. Denna nation har länge varit en av de mest ekonomiskt framskridna delarna av Spanien, samtidigt som man där sett sig som diskriminerad i många avseenden. Under Franco-tiden bekämpades alla nationella uttryck, det begränsade självstyret som Katalonien haft tidigare (under folkfronten) avskaffades, det

katalanska språket fick inte läras ut, katalansk kultur undertrycktes osv.⁵

Franco-regimens fall medförde att Katalonien återfick ett visst självstyre, det katalanska språket, katalanska kulturyttringar med mera blev åter tillåtet. Längre verkade detta fungera, men under det senaste årtiondet har motsättningarna åter skärpts, mycket beroende på den reaktionära Madrid-regeringens politik. Och dess reaktioner på den katalanska folkomröstningen var sannerligen inte ägnade att skapa en dialog mellan Barcelona och Madrid, utan har bidragit till att kraftigt skärpa motsättningarna och resulterat i att många katalaner som tidigare varit emot att avskilja Katalonien från det övriga Spanien åtminstone nu är för det. Men man bör vara medveten om att en stor del av arbetarklassen i Katalonien härrör från särskilt södra Spanien och de är inte lika positiva till avskiljande – den separatistiska rörelsen domineras av den katalanska medelklassen. Samtidigt råder ingen som helst tvivel om att huvudansvaret för skärpningen av motsättningarna ligger på Madrid-regeringen.

Men när det gäller själva idén om att avskilja Katalonien så kan man vara mer tveksam om det är rätt väg att gå. Kommer verkligen ett avskiljande bidra till att lösa Kataloniens och det övriga Spaniens problem? Tillåt mig att tvivla.

Till de mindre sympatiska dragen hos de *borgerliga* separatisterna hör att de som argument framfört att det är fel att katalanska skatteintäkter går till de fattigare delarna av Spanien och att de vill ha full kontroll över hur deras skattemedel används. Detta kan knappast bidra till att självständighetssträvandena ses med blida ögon av arbetare i de fattigare delarna av Spanien. Snarare riskerar det att öka motsättningarna och bidra till nationalistiska stämningar.

Andra hävdar att man vill avskilja sig därför att Madrid-regeringen är reaktionär (regeringsparti är högerpartiet Partido Popular, PP). Men progressiva i övriga delar av Spanien är givetvis också intresserade av att bli av med PP, och i stället för att dra sig ur skulle katalanerna kunna förena sig med PP-motståndare i andra delar av Spanien. Och för den katalanska vänsterns del borde den kunna bilda allianser med den ganska starka vänster som finns i resten av Spanien.

Innan man väljer avskiljande bör man också överväga vilka ekonomiska, politiska och andra konsekvenser som detta kan komma att få.

Att en utbrytning kommer att leda till en hel del problem för Katalonien, det är uppenbart. Vilka är dessa problem och hur ska man ta itu med dem? Uppenbarligen har man inte fört sådana diskussioner och för väljarna öppet redovisat hur man ser på detta. Detta är mycket farligt och kan leda till en ordentlig baksmälla när avskiljandet väl är ett faktum (viss företagsflykt har redan ägt rum).

Delar av den mer radikala vänstern har försökt lösa frågan genom att resa parollen om en ”katalansk socialistisk republik”. Men det är inte en lösning som står på dagordningen – den som tror det blundar för verkligheten, de politiska styrkeförhållandena, arbetarrörelsens svaghet och så vidare.⁶ Därmed blir parollen bara ett fraseradikt fikonlöv som döljer att man

⁵ Den framstående katalanska marxisten Andreu Nin var expert på nationella frågan och skrev en bok och ett stort antal artiklar om saken. Bland socialister i Katalonien hänvisar man ofta till honom. Men han förespråkade inte att Katalonien eller andra delar av dåvarande Spanien (t ex Baskien) skulle bryta sig loss från Spanien. Och han betonade ständigt arbetarnas gemensamma intressen (oberoende av nationalitet) och att den nationella frågan ”måste underordnas revolutionens övergripande intressen”.

⁶ I resten av Spanien är det inte bara högerpartierna som motarbetar de katalanska självständighetssträvandena, utan det gäller i stort sett alla politiska partier, från socialdemokratiska PSOE, som i stort sett stödjer Madrid-regeringen, till de små resterna av det gamla kommunistpartiet (PCE och PCPE) och Podemos (som dock erkänner *rätten* till självbestämmande). De fackliga organisationerna – Arbetarkommissionerna, UGT och CGT (anarkosyndikalister) – ställer sig inte heller bakom avskiljande, utan manar till förhandlingar.

saknar svar på hur man ska tackla de akuta frågorna.⁷

I detta sammanhang borde man också begrunda hur det gått med övriga avskiljanden under de senaste årtiondena. Finns det överhuvudtaget något av dem som har fått positiv effekter ur en socialistisk synvinkel?

Spåren avskräcker

Boksluten över de nya statsbildningarna är inte särdeles upplyftande. Många har ackompanjerats av eller följts av krig eller andra svåra konflikter – det är väl egentligen bara två separationer som har skett på ett relativt smärtfritt och ”civiliserat” sätt, nämligen Slovakien avskiljande från Tjeckien och Vitrysslands från Ryssland.

Jugoslaviens sönderfall ledde till långvariga blodiga krig (som NATO ingrep i). I Ukraina krigar man fortfarande. Även i vissa av de fall där själva avskiljandet gick relativt fredligt till, exempelvis sedan Armenien och Azerbajdzjan lösgjort sig från före detta Sovjetunionen, har krig brutit ut (om gränserna).

Inte heller kan man säga att de nya staterna lyckats speciellt väl – vare sig ekonomiskt, politiskt eller på annat sätt.

När det gäller Balkan så blev alla mer eller mindre förlorare (förutom eventuellt Slovenien), inte minst därför att ekonomin kraschade (förutom de kostnader som orsakades av själva kriget). De flesta av de andra nya staterna har också ställts inför en hel rad problem (några har dock klarat sig någorlunda, t ex Tjeckien). Men låt oss ta en titt på exemplet Kroatien.

De dominerande politikerna i *Kroatien*, som (tillsammans med Slovenien) var den ekonomiskt mest välutvecklade delen av den Jugoslavien, trodde att man skulle klara sig bättre om man slapp subventionera ekonomiskt outvecklade områden som Montenegro och Makedonien. Här misstog man sig. I stort sett all industri försvann, därför att man på en rad sätt hade varit beroende av de andra regionerna: råvaror, halvfabrikat, arbetskraft och avsättningsmarknader. Turistindustrin som varit så viktig för Kroatien med dess långa Medelhavskust kapsejsade nästan helt. När jag var där för drygt tio år sedan stod fortfarande de flesta hotellen tomma, eftersom de inte längre hade gäster från övriga delar av Jugoslavien och man inte hade hunnit ersätta bortfallet med turister från Västeuropa. Idag har turistindustrin repat sig, men å andra sidan är det i stort sett det enda som ger några större inkomster. Dagens Kroatien helt beroende av turismen. Det produceras vin och olivprodukter och en del livsmedel (fast det bergiga Kroatien är inget bra jordbruksland), inte mycket mer. Dessa och en mängd andra problem i form av omfattande korrruption, låga löner och hög arbetslöshet har lett till att många högutbildade kroater – till exempel läkare – väljer att emigrera. Kort sagt har Kroatien inte övervunnit den kris som följde på Jugoslaviens sammanbrott.

Skulle Katalonien slippa ifrån liknande problem? Med tanke på de utmaningar ett nybildat Katalonien skulle ställas inför efter att ha åkt ur EU och sannolikt i permanent konflikt med rest-Spanien så skulle det förvåna om inte ekonomin och mycket annat⁸, skulle drabbas hårt. En försvårande omständighet (jämfört med Jugoslavien) är att västmakterna (bland dem EU)

⁷ Frågan om nationellt självbestämmande har lett till att det utvecklats motstridiga ståndpunkter i den marxistiska vänstern. Kosovo/Kosova-albanernas krav på avskiljande från Jugoslavien i slutet av 1990-talet är ett exempel på det. Vissa stödde reservationslöst separatisterna, inklusive den reaktionära albanska UCK-gerillan, medan andra menade att man måste gå emot självbestämmande (bl a för att gerillan var reaktionär och nära knuten till knarkhandeln). Detta debatterades även i *Röda Rummet* under åren 1999-2000 – se [Debatt om Kosovo](#).

⁸ En liten detalj i sammanhanget: Vad skulle ett avskiljande innebära för Kataloniens stolthet, fotbollsklubben FC Barcelona? I vilken liga ska laget spela i fortsättningen? Kommer det ens släppas in om man vill fortsätta i den spanska? Hur skulle det bli med sponsorerna om klubben inte längre är med i någon av de större ligorna? Och FC Barcelona är idag en viktig inkomstkälla, bidrar till turismen ...

har ställt sig kallsinniga till Kataloniens avskiljande, medan de (i synnerhet Tyskland) uppmuntrade splittringen av Jugoslavien – de ansåg att det var bra om denna stora stat bröts sönder i mindre mer lättmanipulerade bitar.

Slutord

Både katalanerna och kurderna måste ha rätt att själva avgöra om de vill avskilja sig. Men det betyder inte att man också måste förespråka eller applådera avskiljande. Både när det gäller irakiska Kurdistan och Katalonien så kan man ifrågasätta det vettiga i att under rådande omständigheter driva frågan till sin spets – det finns andra alternativ.

I själva verket kan man misstänka att de ledande borgerliga separatisterna i Katalonien också inser det, och att det som de egentligen har velat åstadkomma är att framtvinga fördelaktigare relationer till resten av Spanien. Men en sådan process får lätt en egen dynamik och kan leda till en helt annan utveckling än den man eftersträvat. Madrid-regeringens brutala svar på folkomröstningen och det katalanska delstatsparlamentet beslut att bryta loss Katalonien från Spanien, med polisiära åtgärder mot katalanska politiker, och så vidare bådär inte gott.

Madrid har utlyst ett katalanskt parlamentsval till den 21 december. De flesta katalanska partierna har sagt att de tänker delta i detta val, vilket skulle kunna ge katalanerna en möjlighet att visa vad de tycker på ett sätt som inte kan ifrågasättas. Madrid hoppas givetvis att separatisterna ska trängas tillbaka, medan separatisterna hoppas stärka sin ställning. Det är dock inte särskilt troligt att detta val, oavsett valresultatet, kan lösa den katalanska frågan. I bästa fall kan den akuta konflikten dämpas och den politiska kampen anta andra former – för alla progressiva i Spanien är det av yttersta vikt att förena sig mot den reaktionära Madrid-regeringen, oavsett vad man tycker om Kataloniens avskiljande.

MF 20/11 2017

Bilaga: Mer om Lenins syn på nationellt avskiljande

OBS att första kriteriet för att förespråka nationellt självbestämmande är att den aktuella nationen verkligen är *förtryckt*. När en nation är t ex ekonomiskt gynnad och den härskande klassen i denna nation vill avskilja sig för att den tror sig vinna ekonomiskt på detta – då kan man helt gå emot ett avskiljande (se t ex på dagens Bolivia). Sedan finns det givetvis mellanlägen...

När det gäller proletariet i den förtryckande nationen så är den inte förpliktad att ”rösta för avskiljande”, utan enbart förespråka *rätten* för den förtryckta att *själv avgöra* frågan. Det betyder givetvis också att man kan argumentera för att arbetarna i den förtryckta nationen bör rösta nej (”Ni bestämmer själva, men vi tycker ...”).

Lenin-citat

1913:

Proletariatet kräver en demokrati som *utplånar* kvarhållandet med våldsmedel av någon enda nation inom statens gränser. 'För att inte bryta mot rätten till självbestämmande', är vi, därför, förpliktade att *inte* 'rösta för avskiljande' . . . utan istället rösta för det sig avskiljande områdets rätt att *själv* avgöra frågan. (*RSDAP:s nationella program*, Lenin CW 19: 542-3).

”Rätten till självbestämmande är naturligtvis en sak och *ändamålsenligheten* av självbestämmandet, en viss nations avskiljande under givna omständigheter, är en annan” (*Kadeterna och "nationernas självbestämmanderätt"*, CW 19: 526).

1914:

Skall man svara ”ja eller nej” på frågan om varje nations avskiljande? Det förefaller att vara ett ytterst ”praktiskt” krav. Men i verkligheten är det absurt, i teoretiskt avseende metafysiskt, och i praktiken leder det till att proletariatet underordnas bourgeoisins politik. Bourgeoisin skjuter alltid sina nationella krav i förgrunden. Den ställer dem ovillkorligt. För proletariatet är de underordnade klasskampens intressen. Teoretiskt kan man inte på förhand garantera vad som kommer att fullborda den borgerligt demokratiska revolutionen, en viss nations avskiljande eller dess likaberättigade ställning med en annan nation; för proletariatet är det viktigt att *i båda fallen* trygga den egna klassens utveckling; för bourgeoisin är det viktigt att försvåra denna utveckling och hålla tillbaka proletariats syften till förmån för den ”egna” nationens syften. Därför inskränker sig proletariatet till ett så att säga negativt krav på självbestämmanderättens erkännande utan att garantera, utan att lova något åt någon nation på en annan nations *bekostnad*. ([Om nationernas självbestämmanderätt](#))

1916:

Nationernas självbestämmanderätt innebär uteslutande rätt till oberoende i politisk mening, till fritt politiskt avskiljande från den förtryckande nationen. Detta krav på politisk demokrati innebär konkret fullständig frihet till agitation för avskiljande samt lösning av frågan om avskiljande genom referendum inom den nation, som avskiljer sig. Detta krav är således inte alls liktydigt med ett krav på avskiljande, uppdelning och bildande av små stater. Det är bara ett konsekvent uttryck för kampen mot varje nationellt förtryck....

Proletariatet måste bekämpa, att förtryckta nationer med våld hålls kvar inom ifrågavarande stats gränser, och detta betyder just att kämpa för självbestämmanderätt. Proletariatet måste kräva frihet till politiskt avskiljande för kolonierna och de av ”dess egen” nation förtryckta nationerna....

Å andra sidan måste de förtryckta nationernas socialister särskilt försvara och genomföra en fullständig och obetingad enhet, däri inbegripen organisatorisk enhet, mellan den förtryckta och den förtryckande nationens arbetare. Utan detta är det omöjligt att hävda proletariats självständiga politik och dess klassolidaritet med proletariatet i andra länder under allehanda knep, förräderier och skurkaktigheter från bourgeoisins sida. ([Den socialistiska revolutionen och nationernas självbestämmanderätt](#))

1920:

Sex år senare, i sitt förslag till teser om nationella frågan till Kominterns 2:a kongress, betonar Lenin åter att kommunisterna måste utgå från det som gagnar klasskampens utveckling. Därför är det nödvändigt att

inte heller i nationalitetsfrågan rikta den största uppmärksamheten på abstrakta och formella principer, utan för det första på en exakt analys av den historiskt konkreta och framför allt den ekonomiska situationen; för det andra på att noggrant skilja de undertryckta klassernas, de arbetandes och utsagnas intressen från folkets intressen överhuvudtaget såsom allmänt begrepp, vilket är liktydigt med den härskande klassens intressen. (*Utkast till teser i den nationella och den koloniala frågan i [Teser till Kommunistiska internationalens andra kongress](#)*)

Lästips

Aktuella texter om Katalonien

Luke Stobart: [Katalonien: det förflutna och framtiden](#) (oktober 2017)

[Vänsterpress om folkomröstningen i Katalonien](#) (oktober)

[Vänsterpress om Katalonien](#) (mitten av oktober)

[Vänsterpress om Katalonien](#) (slutet av oktober)

[Katalonien-dossier november 2017 - vänstern och Katalonien-krisen](#) (början av november)

[Spansk och katalansk vänster diskuterar krisen i Katalonien](#) (början av november)

[Katalonien efter självständighetsförklaringen](#) (november)

[Vänsterpress om Katalonien](#) (mitten av november)

[Intervju: Podemos under press](#) (december)

Aktuella texter om Kurdistan

[Vänsterpress om irakiska Kurdistan](#) – november 2017

[Vänsterpress om Mellanöstern](#) (mitten av december 2017)

Trotskyj-texter som berör nationella frågan i Katalonien

[De spanska kommunisternas uppgifter](#) (1930)

[Den katalanska nationalismens progressiva karaktär](#) (1931)

[Den spanska revolutionen och de faror som hotar den](#) (1931)

[Den nationella frågan i Katalonien](#) (1931)

[Mer om sovjeter och ”balkaniserings”-argumentet](#) (september 1931)

Andra texter om Katalonien

Andy Durgan: [De spanska trotskisterna och grundandet av POUM](#) (behandlar bl a motsättningarna mellan Nin och Maurín om nationella frågan innan bildandet av POUM – se sid. 5)

Andreu Nin: [Den nationella frågan och den revolutionära rörelsen](#)

På spanska: [La cuestión nacional en el estado español](#) (artikelsamling)

[Los movimientos de emancipación nacional](#) (bok)

Intervju med CUP-representant

Föreliggande intervju publicerades i något avkortad version i tidskriften Röda Rummet nr 3-4 2017. Här återges hela intervjun.

Om CUP

Candidatura d'Unitat Popular, CUP [Folkliga enhetskandidaturen] är ett katalanskt, socialistiskt, ekologiskt och feministiskt vänsterparti som verkar för Kataloniens avskiljande från Spanien.

CUP bildades formellt som parti 1987. Redan från början agerade CUP främst på kommunal nivå och deltog i kommunval med varierande framgång.

Från 2003 lyckades CUP vinna representation i allt fler kommuner och 2012 ställde man för

första gången upp i val till katalanska regionalparlamentet och fick då 3,5% av rösterna, vilket gav 3 platser (av 135). Vid det senaste regionalvalet 2015 bildade CUP en koalition kallad *Candidatura d'Unitat Popular – Crida Constituent* (Folkliga enhetskandidaturen – Konstituerande appell) som uppnådde 8,2% av rösterna, vilket gav 10 platser.

Utmärkande för CUP:s partisyn är en väl utvecklad intern demokrati, där alla viktiga beslut tas av medlemmarna (inte av deras valda representanter). Man har också begränsningar för hur länge personer får inneha politiska poster såväl i partiet som utåt, en del av parlamentsledamöternas arvoden ska gå till partiet med mera.

CUP betonar deltagardemokrati (en närdemokrati där medborgarna själva ska vara aktiva och inte bara välja politiska representanter). Därför prioriteras utomparlamentarisk kamp. CUP är för decentralisering och emot EU och övrig ekonomisk och politisk centralisering. Allt detta tyder på inflytande från anarkosyndikalistiska idéer, vilket inte är så underligt med tanke på Kataloniens traditioner.

CUP skiljer sig från de flesta andra socialistiska partier genom den stora vikt det lägger vid den nationella frågan, dvs Kataloniens oberoende från det övriga Spanien. Traditionellt brukar socialistiska organisationer prioritera klasskampsfrågor, det vill säga sociala och ekonomiska frågor som är gemensamma för alla arbetande oavsett nationalitet, men det gäller således inte CUP, som därför också samarbetat med det borgerligt separatistiska *Junts pel Sí, JxSí* [Tillsammans för Ja].

Vi återger nedan (*oavkortat*) en intervju med *Lluc Salellas i Vilar*, som är ledamot av CUP:s nationella sekretariat och kommunfullmäktigeledamot i Girona. Intervjun är hämtad från spanska tidskriften *Viento Sur* 29/10 201.

”Vi håller på att konstituera folkligt självbestämmande för att störta regimen”

Pablo Castaño

[Original i *Viento Sur* 29 oktober /2017, ”Estamos en un proceso de empoderamiento popular, constituyente, para derruir el régimen”, <http://vientosur.info/spip.php?article13148>]

Vi möter Lluc Salellas i Vilar (Girona, 1984) i en bar bredvid CUP:s nationella huvudkontor i Barcelona (*Candidatura d'Unitat Popular*). Den diskreta lokalen fick uppmärksamhet i TV-

nyheterna den 20 september, när den nationella polisen med rånarluvor försökte komma in utan en husrannsakan för att beslagta kampanjaffischer inför folkomröstningen den 1 oktober. En manifestation av 2000 personer förhindrade detta, i en handling av civil olydnad som upprepades på folkomröstningsdagen i hela Katalonien, då tiotusentals människor skyddade vallokalerna från Mossos [Kataloniens poliskår], polisens och Civilgardets ingripande. Vi talade med Lluç Salellas om CUP, som för några år sedan var en allians av kommunala kandidater okända för allmänheten och som idag är en nyckelaktör i den katalanska självständighetsrörelsen.

Candidatura d'Unitat Popular (CUP) bildades som en samling av kommunala kandidater och du själv sitter med i kommunfullmäktige i Girona. Vilket bokslut gör du över CUP: s agerande i kommunfullmäktige?

Vi hade klart för oss att huset måste börja byggas upp från grunden, inte från taket, och att den terräng där vi kände oss mer bekväma och där vi trodde det var lättare att bygga folklig enhet var just kommunfullmäktige. Det var redan för många år sedan och jag tror att CUP sedan dess har lyckats förändra kommunfullmäktiges politiska kultur väsentligt. Vi har infört en idé om medborgarinflytande i den offentliga förvaltningen och konfronterat traditionella roller i den kommunala förvaltningen, en idé som tidigare lyste med sin frånvaro, eftersom samtliga dåvarande partier var en del av 1978 års regim. Arvtagarna till PSUC och Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)⁹ ingick i samma politiska kultur som högern, där de turades om att utöva makten, men inom samma block. Det som CUP lyckades med var bryta upp detta samförstånd när det gällde kultur och politisk handling.

Har de kommunala listor som kom senare, såsom *Barcelona i Comú* och *Ahora Madrid*, följt CUP:s exempel?

Utän tvekan. När dessa listor dyker upp – i vissa fall har CUP funnits med i dessa listor, som i Badalona, Cerdanyola och Sabadell – tar de på sätt och vis sin utgångspunkt i det som vi hade infört: principiella ståndpunkter som att vara emot att sitta vid makten i det oändliga, ha stormöten... Jag tror att de har tagit upp vissa av dessa idéer. I den politiska praktiken har vi sett att andra idéer har tagits emot mindre seriöst. Vissa kandidater har följt *Iniciativa* (Initiativ) eller *Izquierda Unida* (Förenade vänstern), de har blivit en blandning av *Indignados*-rörelsen [”15M”] och former från en tidigare politisk kultur.

Ni betonar ofta risken för en institutionalisering. I vilken utsträckning har ni lyckats undvika det när ni väl kommit in i parlamentet?

Det är en svår fråga. Fokus för de övriga politiska partierna ligger på det institutionella planet, vi är en relativt liten kraft ... Det är svårt att bryta med det här. Ibland blir man överväldigad av denna dynamik, exempelvis i budgetdebatten. Vi ville föra ut debatten på gatan, men vi lyckades inte. CUP utgör en kraft, men vi är inte antifränkismens PSUC, en organisation som helt kontrollerar gatan. Vi har inte uppnått en sådan position och har heller inte haft det som mål. Vad vi ville uppnå – vilket vi också lyckats med – är att vår dynamik inte enbart skulle vara begränsad till det institutionella och därför har vi ansträngt oss till det yttersta för att arrangera många utomparlamentariska möten, ta till oss feedback från öppna församlingar, sammankomster, kongresser ... Och vi är väl medvetna om att en del av våra resurser – både organisatoriska och ekonomiska – måste gå till den folkliga organiseringen och den

⁹ PSUC var det gamla katalanska kommunistpartiet. ERC, Kataloniens Republikanska Vänster, som bildades 1931, är ett borgerligt nationalistiskt parti, som ingick i folkfronten under inbördeskriget. Dess mest kända ledare under denna period var den katalanska delstatsregeringens president Lluís Companys, som avrättades av Franco efter inbördeskriget.

utomparlamentariska kampen. Den gamla frasen ”att ha en fot i parlamentet och en fot på gatan” ... Det tror jag att vi har uppnått. Vi har aldrig lämnat gatan. Vi har många gånger prioriterat utomparlamentarisk kamp istället för parlamentarisk dito. Detta är den dialektik som vi rör oss inom. Det är därför våra parlamentsledamöter bara får sitta där en mandatperiod och våra partianställda får vara det högst fyra år ... Vi vill inte bli en organisation där det finns folk som försörjs enbart av partiet.

Få trodde att självständighetsprocessen skulle nå så pass långt som den har gjort, framförallt för att det inte verkade som att *Partit Demòcrata Català* (PDCat) skulle nå sådan framgång. I vilken utsträckning har er roll i den sociala mobiliseringen varit viktig för att driva på processen?

Det hade varit omöjligt för PDCat att nå så här långt utan den sociala mobiliseringen som har ägt rum: den sociala mobiliseringen har gjort intryck på deras basmedlemmar och dess väljare. På så sätt har CUP alltid haft en dubbel strategi – å ena sidan har den handlat om att delta i de demonstrationer som samlar alla människor som strävar efter självständighet, oavsett om de tillhör vänstern eller inte, eftersom vi förstod att självständighetsrörelsen var en brytningsrörelse som skulle förändra styrkeförhållanden och destabilisera regimen ... Detta skulle göra det mycket lättare för vänstern att introducera nya begrepp, en ny dynamik ...

Å andra sidan har vi försökt driva egna kampanjer, som kan hjälpa oss att berätta att det inte bara handlar om självständighet och att sporra självständighetsaktörerna att inta fler omstörtande ståndpunkter. Jag tror att förmågan att samla folk och samtidigt skapa ett eget utrymme för att driva på självständighetsrörelsen har varit viktig. Detta har varit avgörande för att nå dit vi nu befinner oss.

En av de saker som mest skrämmar vissa medier är att hur *Assemblea Nacional Catalana* (ANC, Katalanska nationalförsamlingen) och *Òmnium* har genomfört radikalare ohörsamhetsaktioner.

Ja, det såg man mycket av den 1 oktober. Å ena sidan anser ANC och Òmnium att detta är den enda vägen och det vi bidrar med här är folk som härrör från denna kultur och följaktligen, när man ska försvara en skola, så har man redan konfronterat polisen och man vet vad den här typen av rörelse är; vår erfarenhet var väldigt viktig den 1 oktober.

Ett av de mest kända slagorden för självständighetsvänstern är ”självständighet, socialism, feminism”. I vilken utsträckning är självständighet ett mål eller ett medel för att gå mot ett socialistiskt och feministiskt samhälle?

Kampen för självständighet är ett *medel* för majoriteten i CUP och för de som deltar i det folkliga samhällsprojektet kring CUP. Men för många människor är det också ett *mål*. Det finns människor som anser att Katalonien och de katalanska länderna har rätt att vara en stat, att det är ett övergripande politiskt projekt, att det är ett mål. Men det är ett mål som i sig inte fungerar. Inom självständighetsvänstern är alla överens om att det också är ett medel för att nå längre, och något som säkert förenar oss är att självständighet är ett nödvändigt stadium för att nå socialismen och feminismen. Vi ser inte någon möjlighet att nå dessa mål inom den spanska staten med tanke på styrkeförhållanden och hur denna stat har skapats.

Det gäller till exempel frågan om att ta ut pengar ur bankerna, där det förelåg motsättningar i PDCat, men inte hos oss. Vi ser att det finns en rörelse som leder till att det uppkommer motsättningar inom de traditionella katalanska politiska eliterna. Självständighet är därför ett medel att nå längre, men samtidigt är det ett mål.

Du har skrivit en bok med titeln *Frankismen som inte marscherar* (2015), där du analyserar vad som finns kvar av frankismen i den nuvarande staten. I vilken utsträckning är den hållning som staten intar i denna konflikt en följd av hur staten har byggts efter 1978?

För att förstå det samtida tillståndet är det nödvändigt att analysera hur frankismen avslutades och på vilka grunder 1978 års regim byggdes. Formellt är det en liberal demokrati, men det finns vissa tabun som inte får beröras. Det gäller framförallt Spaniens enhet och att man inte på ett mer djupgående sätt får ifrågasätta frankismens fyrtio år. Detta manifesteras genom gravarna, det ödesdigra historiska minnets politik som varit rådande. Med Spaniens enhet är det samma sak. Det leder till en politisk kultur där man inte får ifrågasätta. Eftersom det är grunden för staten får dessa frågor inte diskuteras i den dagliga politiska debatten. Vi måste erkänna att Podemos och Izquierda Unida lyckats lyfta fram folkens nationella självbestämmanderätt i den spanska staten ... Det är mycket bra, men deras projekt är fortfarande Spaniens enhet ...

De polisiära elitstyrkorna, rättsväsendet och jag skulle även vilja hänföra Partido Popular dit, har aldrig behövt be om förlåtelse, det har aldrig ägt rum en presskonferens där dessa människor ber om förlåtelse för frankismen. Och dessa människor, som nu är 60, 70, 80 år gamla, vad har de lärt sina barn? Att man kan göra allt detta och att ingenting någonsin kommer att hända. Därför är det som händer nu normalt, om du tittar tillbaka på historien ...

Inom självständighetsrörelsen finns fortfarande ett synsätt som påminner mycket om det som ERC och CiU¹⁰ hade för några år sedan: "Spanien stjal från oss", "vi betalar mer skatt". I vilken mån har er uppfattning om att knyta självständighetsrörelsen till kampen för social rättvisa präglat rörelsen?

Det är sant. Att förneka det skulle vara att ljuga. Detta ställningstagande finns, men det är också sant att de lagar som *Junts pel Sí*¹¹ har röstat fram i parlamentet under det senaste ett och halvt året om bostadsfrågor, hälsofrågor, sociala frågor ... inte ärr samma sak som det som högern röstar fram i Spanien. Jag tror att Önnium och ANC – särskilt Önnium – har gjort ett mycket viktigt arbete när det gäller den sociala sammanhållningen. Önnium bedrev en kampanj som hette Lluites Compartides, som satte kampen för självbestämmande på samma nivå som kampen för ett hälsocenter eller en skola eller kollektivtrafik i bostadsområdena. Det är sant att denna inriktning ännu inte omfattar 100% eller 80% av självständighetsrörelsen, men den har stärkt sina positioner. Denna kamp för hegemoni inom självständighetsrörelsen måste tas och uppenbarligen är den ännu inte vunnen, men vi har gjort framsteg under de senaste åren.

I resten av Spanien är det svårt att förstå självständighetsvänstern utifrån finansieringsargumentet. Många människor tänker: "Om Katalonien blir självständigt, kommer de sluta med att bidra till den gemensamma kampen och den offentliga sektorn i de fattigaste autonoma samhällena kommer att skadas". Hur förklarar du vänsterns syn på självständighet för någon i Andalusien eller i Extremadura?

För det första har vi alltid sagt att vårt självständighetsprojekt syftar till att knäcka regimen och som inleder en process av förändring inom staten. En process där de folkliga massorna i Extremadura, Andalusien, Kanarieöarna etc. – givet att de är välorganiserade och kämpar för sina rättigheter – skulle kunna förändra systemet och därmed också gynna sina egna intressen.

¹⁰ *CiU*, *Convergència i Unió*, var ett nationalistiskt parti som upplöstes 2015. Den nuvarande katalanske presidenten Carles Puigdemont var medlem i detta parti.

¹¹ *Junts pel Sí*, (*JxSí*) [Tillsammans för Ja] är en koalition av separatistiska partier som är största grupp i det katalanska parlamentet (fick nära 40% av rösterna i regionalvalet 2015)

Det är ett argument. För det andra har vi alltid sagt att självständighet inte behöver betyda att vi över en natt, för att vi är en rikare region, skulle upphöra att bidra med pengar till de fattigare regionerna. Vi har ett internationalistiskt projekt och följaktligen anser vi att det måste finnas jämlikhet och social rättvisa över hela världen; och de som har privilegier måste avstå från några privilegier för att ge dem som är i behov av dem mer.

Men det är inte heller meningsfullt att upprätthålla ett permanent biståndssystem som inte medför strukturell förändring, ett system som ligger nära katolicismens välgörenhetsverksamhet. Vad det handlar om är att åstadkomma strukturella förändringar så att Andalusien med sin egen arbetsfördelning och egna tillgångar en dag kommer att kunna finansiera den offentliga sektorn utan att behöva hjälp från andra. Detta tror jag är den mest revolutionära utgångspunkten.

För några år sedan var Generalitets dåvarande president, Artur Mas, tvungen att ta sig till parlamentet med en helikopter för att undvika en demonstration av 15M (*Indignados-rörelsen*). Idag hyllar man PDCats ministrar på gatan, även om åtstramningspolitiken finns kvar. Föreställ dig att det inte blir självständighet, att situationen återgår till det tidigare tillståndet, att den gamla *Convergència* uppnår en ansiktslyftning och PP¹² stärks på basis av en förstärkt spansk nationalism i resten av [den spanska] staten ...

Detta är det värsta av alla möjliga scenarier. Det är ett scenario som kan uppstå men jag tror inte att det är särskilt troligt. Om vi återgår till status quo, det vill säga att den katalanska högern går in i en pakt med staten, då förändras scenariot helt och det ansiktslyft som du kommenterar försvinner. Om de träffar en sådan överenskommelse, då blir allt försvar av dem som baseras på att de befinner sig i en uppbrottsprocess ohållbart, de förlorar. Vi har att göra med ministrar och presidenter [i *Govern* (katalanska regeringen) och parlamentet] som just nu hotas av fängelse. Och i det här scenariot tror jag att utgångspunkten för en överenskommelse och kompromiss i första hand är demokrati, försvar av våra institutioner mot förtrycket.

Det betyder inte att vi inte är kritiska mot deras socialpolitik. Till exempel hade vi i somras viktiga meningsskiljaktigheter om turismen. I kommunerna pågår en jättedebatt om sociala frågor där vi är stenhårda. Och där vi regerar är de stenhårda mot oss. Det betyder inte att klasskamp, en ideologisk kamp, har försvunnit. Men det är sant att frågan om demokrati och förtryck prioriteras.

Regeringen har meddelat att den kommer att tillämpa artikel 155 och *Junts pel Sí* och CUP har meddelat att självständighet kommer att proklameras. Vad tror du kan uppnås med DUI [den ensidiga självständighetsförklaringen] och vad är strategin utifrån denna deklARATION?

Från dag ett har vi sagt att det var en folkomröstning som staten försökte förhindra, men inte lyckades med på grund av folkets motstånd. Resultaten är bindande, vilket är vad lagarna säger.

Valsystemet fungerade inte och förutsättningarna för en normal valprocess förelåg inte. De två lagarna har annullerats av författningsdomstolen. Anser ni ändå att resultatet var legitimt och bindande?

Ja. Det är sant att förhållandena inte var normala, men under de exceptionella förhållandena röstade folk, det blev en omröstning ... Det fungerade. ”Ja” till självständighet den 1 oktober representerar en större andel av den [katalanska] valmanskåren än ”ja” till Brexit [den brittiska]

¹² PP, Partido Popular (Folkpartiet) är det borgerliga högerparti som är regeringsparti i Madrid.

ka EU-omröstningen] ... Och om Brexit är legitimt anser vi att den 1 oktober också är legitim. Sedan förstår vi att detta leder oss till att utropa republiken så fort som möjligt och tanken med att proklamera en republik är att säga: ”Vi anser oss vara en självständig aktör”. Utifrån det här förstår vi att det krävs en medling mellan oss och den spanska staten, och att det måste vara en internationell medling. Och det måste finnas en kontroll över territoriet, vi måste försöka utveckla en egen politik för offentliga satsningar inom de strategiska områdena (skatter, hälsovård, utbildning). Detta måste vi kräva av regeringen, men samtidigt vet vi att i den situation vi befinner oss, kommer folket att vara en oumbärlig faktor för att garantera detta.

Med detta som utgångspunkt måste man se hur staten reagerar. Om vi går mot ett scenario – såsom det ser ut nu – med mer förtryck, kommer vi att ha kvar folket, vi kommer att slåss och sätta vår värdighet främst. Detta är en situation som ingen för en månad sedan trodde att vi skulle befinna oss i och därför vet vi inte var vi befinner oss om en månad. Vi anser att vi befinner oss i en process där det folkliga förstärks, en grundlagsstiftande process, en process som innebär att den gamla regimen rivs ner. Vi kommer att trycka på för att den internationella medlingen ska leda till att Republiken erkänns och sedan kan vi se om vi lyckas, och om inte ska vi se vart vi hamnar.

Flera representanter från EU har sagt att om Katalonien blir självständigt så skulle den nya staten omedelbart hamna utanför Europeiska Unionen. Är detta ett problem för er?

Det enda problemet som det innebär är att det har funnits en sådan vansinnig legitimitet i förhållande till den Europeiska Unionen från maktens och de flesta mediernas sida, att människor har en känsla av att tillhöra denna gemensamma marknad, så att det skapas en känsla av ovisshet och osäkerhet. Det är inget problem på det ekonomiska planet, eftersom jag tror att alla europeiska aktörer är intresserade av att fortsätta med handeln och därför kommer den inte att försvinna, ekonomin kommer att fortsätta att fungera ...

Vi är emot EU och menar därför att det blir intressant om det uppstår en debatt om vi ska vara i EU eller inte. En av de intressanta aspekterna under de senaste dagarna är att många människor som tidigare kände sig mycket nära EU nu upplever vad denna union i själva verket är [på grund av att EU inte har reagerat på repressionen den 1 oktober]. Det hade redan hänt i förhållande till flyktingarna. Det finns ett viktigt ifrågasättande av vad den EU innebär och det ställer oss återigen i ett intressant läge för att ifrågasätta den etablerade makten.

Översättning: Alex Fuentes, bearbetning Martin Fahlgren

Kommentarer

Det finns mycket i intervjun som förtjänar att kommenteras och diskuteras, men här ska bara tas upp ett par av de ståndpunkter som framförs i slutet av intervjun.

Lluc säger att resultatet av självständighetsomröstningen som hölls 1 oktober är ”bindande”. I denna deltog drygt 42% av väljarkåren, varav 90% röstade för avskiljande, vilket betyder knappt 38% av väljarna. Det är otvivelaktigt en imponerande siffra, men av detta går det inte dra slutsatsen att majoriteten av katalanerna är för avskiljande. Omständigheterna kring valet (som var olagligförklarad av Madrid och bojkottad av partier som är emot separation) gör det ännu mer problematiskt att dra säkra slutsatser. Förhoppningsvis kan det (”lagliga”) val som utlysts till 21 december, och som de katalanska partierna sagt sig acceptera, ge en bättre värdemätare på katalanernas vilja.

CUP är emot EU och har därför inget emot att Katalonien hamnar utanför EU efter en separation från Spanien. Men samtidigt bagatelliserar Lluc de konsekvenser som detta troligtvis kommer att få. Exempelvis ”tror” han att ”alla europeiska aktörer är intresserade av

att fortsätta med handeln och därför kommer den inte att försvinna, ekonomin kommer att fortsätta att fungera”. Detta är ett önsketänkande av närmast häpnadsväckande slag. Vi har redan sett att en mängd banker och företag (i skrivande stund över 2500) flyttat sina huvudkontor från Katalonien med hänvisning till det instabila läget. Och vid separation (vilket betyder utträde ur EU) skulle de ekonomiska problemen mångfaldigas. Att inte säga det innebär att föra sina anhängare bakom ljuset. Om man vill undvika att CUP råkar ut för ett stort bakslag vid en separation måste man förbereda opinionen och ärligt och öppet redovisa vilka ekonomiska, politiska och andra konsekvenser som en separation kan få och lägga fram trovärdiga förslag på hur man ska ta itu med dessa problem. Klarar man inte av det är ett snabbt vikande stöd och demoralisering en logisk följd.

MF 20/11 2017

Lästips

En annan intervju med en CUP-representant (hämtad från *Flamman*) finns i artikelsamlingen [Vänsterpress om Katalonien – mitten av november 2017](#) (artikeln ”Självständighetsrörelsen vänder sig mot eliterna”). Mer om Katalonien, se lästipsen efter artikeln om nationella frågan ovan.

